

L'etern problema del frau comptable

ORIOI AMAT
CATEDRÀTIC
DE LA UPF.
PRESIDENT
D'ACCID I REC
(CGE)

La informació comptable de les empreses és vital per a directius, accionistes, analistes i organismes supervisors, entre d'altres. El bon funcionament econòmic requereix confiança, i la confiança es basa, entre altres aspectes, en la qualitat de la informació de les empreses. Partint d'aquesta informació es decideixen qüestions tan importants com invertir en una empresa o concedir o denegar un préstec, per exemple. Per això és imprescindible que la comptabilitat sigui fiable. Tot i això, periòdicament salten a la llum fraus comptables que generen grans perjudicis.

L'objecte d'aquest article és analitzar aquests enganys, les seves motivacions, així com les conseqüències i possibles remeis.

El frau comptable, conegut també com a maquillatge comptable il·legal, consisteix a modificar els comptes vulnerant la normativa a fi que les xifres s'acostin al que interessa a qui enganya, en lloc de reflectir la imatge fidel de la situació de l'empresa. Com a mostra de la importància del tema, un estudi recent a escala mundial de PriceWaterhouseCoopers conclou que en els dos últims anys més de l'11% de les

cas, es tracta de pràctiques que no es produïrien si els que enganyen tinguessin uns mínims estàndards ètics.

Es tracta de fraus que es duen a terme infant o amagant vendes, despeses, actius o deutes. També es poden fer utilitzant filials en paradisos fiscals o entramats societaris molt complexos. D'aquesta manera, els comptes ofereixen una imatge diferent de la real. Hi ha moments que les empreses tenen més pressió en relació amb els seus números. Per exemple, en processos de compravenda, o quan comencen a cotitzar a la borsa, o quan s'han de calcular incentius dels directius o quan es tracta de demanar o renovar finançament bancari.

Sobre tot plegat podem compartir diverses opinions. La primera és que es tracta de pràctiques que tenen conseqüències nefastes. D'una banda, generen greus pèrdues en els inversors.

Als Estats Units es calcula que els fraus comptables, quan es descobreixen, provoquen una caiguda mitjana del 38% de la cotització de les accions de les empreses afectades. Provoquen l'acomiadament del 91% dels directius afectats i el 14% acaben a la presó. A més, la pèrdua de reputació de l'empresa afectada perjudica la seva evolució futura, i això provoca la pèrdua de llocs de treball i molts sovint acaba amb la desaparició de l'empresa, com va passar amb Enron o Lehman Brothers, per exemple. També generen desconfiança en els organismes supervisors. Altres danys col·laterals són el descrèdit i possibles sancions per als auditors, en cas que hagin comès errors. De tota manera, convé no oblidar que sovint els primers enganys són els auditors. Tot això perjudica la confiança en el sistema, i pot frenar la bona marxa de l'economia i dels mercats financers.

Una segona opinió és sobre si són pràctiques admissibles o no. En aquest sentit, hi ha qui defensa que es pot mentir per bones raons, com ara evitar la denegació d'un crèdit o obtenir finançament en una sortida a borsa. Maquiavel, per exemple, justificava l'engany si la finalitat era bona. Això és el que pensen sovint els que cometen fraus comptables. De tota manera, hi ha un ampli consens que el frau comptable és immoral perquè desprotegeix accionistes i creditors. En la majoria de casos el frau es fa per beneficiar els que menteixen a costa de perjudicar els enganys, ja siguin inversors, bancs o els mateixos empleats de la firma. No podem oblidar que els usuaris dels comptes tenen dret a saber la veritat sobre una empresa. Per tot plegat, considero que el frau comptable és inacceptable.

Una tercera opinió és sobre la manera d'actuar quan una em-

presa es deteriora. Ja hem vist les conseqüències nefastes del frau comptable. Per tant, no és una bona idea amagar els mals resultats amb enganys comptables perquè quan es descobreix el frau és molt pitjor. Tampoc no és bona idea amagar la mala marxa de l'empresa amb mesures que poden semblar bones a curt termini però que a llarg termini enfonsen l'empresa. Un exemple d'això seria quan una empresa que perd vendes ho compensa venent clients de baixa qualificació creditícia que a mitjà termini no pagaran les compres efectuades. Aquesta mesura pot sostenir les vendes durant uns mesos, però abans d'un any o dos els impagaments provocaran mals pitjors. Diversos estudis demostren que quan una empresa té algun problema la millor opció és reconèixer-ho donant informació puntual sobre el que passa i exposar les mesures que es prendran per millorar la situació. Com es diu sovint, el millor negoci és ser honrat.

Finalment, unes consideracions sobre el que es pot fer per minimitzar aquests fraus. Per descomptat, cal incidir en les bases ètiques de la població, i per això és fonamental el paper de l'educació i els valors que transmeten les famílies i els mitjans

També anirien molt millor les coses si els nostres líders i governants tinguessin comportaments ètics que fossin inspiradors"

de comunicació. Fóra desitjable que empreses i directius tinguessin menys pressió a curt termini per créixer de ininterrompudament i, en canvi, es valorés més l'evolució a llarg termini.

També anirien millor les coses si els nostres líders i governants tinguessin comportaments ètics que fossin inspiradors.

Un altre aspecte fonamental és la legislació i la justícia. Als Estats Units es parla de la regla 10-80-10, que consisteix a considerar que el 10% de la població mai no cometrà fraus, ja sigui per conviccions religioses, morals o d'una altra naturalesa. Un 10% més sempre cometrà frau. Finalment, el 80% restant de la població no defraudarà si la normativa l'hi dificulta i els càstigs són exemplars. Per tant, del que es tracta és d'actuar pensant en el 80% de la població amb una bona legislació i una justícia que sigui ràpida i exemplaritzant.

La principal causa del frau sol ser amagar que una empresa s'està deteriorant

GETTY IMAGES

La pèrdua de reputació de l'empresa afectada perjudica la seva evolució futura i provoca la pèrdua de llocs de treball"

empreses han comès frau comptable.

Aquests fraus poden tenir moltes motivacions. La principal sol ser amagar que una empresa s'està deteriorant com a conseqüència de la caiguda dels beneficis o l'augment dels deutes. D'aquesta manera s'ofereix una imatge que pot millorar el perfil creditici de l'empresa, augmentar el preu de les seves accions, millorar els dividendes o la retribució dels directius. Però de vegades els enganys intenten amagar beneficis per pagar menys impostos o per obtenir subvencions públiques. En qualsevol